

Smjernice za razvoj ekosustava socijalnih inovacija

Sažetak

- Socijalne inovacije (SI) su nove ideje (proizvodi, usluge i modeli) koji istovremeno podmiruju socijalne potrebe (učinkovitije nego alternative) i stvaraju nove društvene odnose ili suradnje. Uglavnom se javljaju na lokalnim razinama kao odgovor na nepodmirene potrebe u lokalnoj zajednici. Civilno društvo prepoznaje se kao najpovoljniji okvir razvoja SI.
- Socijalne inovacije slabo su poznata tema u Hrvatskoj stručnoj i općoj javnosti. Nije razvijena sustavna i kontinuirana podrška razvoju SI.
- Uvidima iz istraživanja u okviru SUSTINEO projekta pokazuje se kako socijalne inovacije u području održivog razvoja kombiniraju okolišnu dimenziju s ekonomskom i socijalnom. Inovativnost se prepoznaje ne samo u obilježjima proizvoda/usluga, već i u poslovnim modelima i obilježjima vladavine. Analizirani slučajevi pokazuju potencijal za širenje i skaliranje, kao i transformativni potencijal, kroz promjene vladavine, prije svega na lokalnim razinama.
- Uvidima iz istraživanja i prakse SUSTINEO projekt daje preporuke *razvoja institucionalnog i financijskog okvira za sustavnu podršku razvoju socijalnih inovacija i socijalnom eksperimentiranju*. Preporuča se *razvijanje shema potpora za pilotiranje inovacija malog opsega na lokalnim razinama*. Ostale preporuke se odnose na *učenje iz primjera dobre prakse te jačanje kompetencije organizacija civilnog društva za mjerenje i demonstraciju učinaka SI*.

UVOD

Ključni izazov projekta SUSTINEO je bio kako pridonijeti postizanju održivog razvoja (OR) u Hrvatskoj. Naime, uočen je manjak povezanosti između stvarnih lokalnih razvojnih potreba i javnih politika, a osim na razini pojedinih dionika, ne postoji ni sustavno zagovaranje, kao ni kompetencije za upravljanje te provedbu održivog razvoja na razini Hrvatske.

Odgovor projekta je povezivanje i umrežavanje udruga, lokalne samouprave i visokoobrazovnih institucija te jačanje kapaciteta za zajedničko djelovanje u provedbi održivog razvoja. Između ostalog, provedena su i tri znanstvena istraživanja o temama vezanim za različite aspekte održivog razvoja (održiva mobilnost, uloga lokalnih akcijskih grupa u poticanju lokalnog razvoja u ruralnim zajednicama te socijalne inovacije), koja su poslužila za izradu smjernica za kvalitetnije oblikovanje javnih politika vezanih uz OR.

U ovom tekstu se fokusiramo na **ekosustav socijalnih inovacija**, dajemo kratki prikaz čimbenika u području, prikazujemo ukratko rezultate i dokaze iz istraživanja u okviru projekta SUSTINEO te na kraju dajemo određene preporuke za poboljšanje stanja, primarno u lokalnim kontekstima.

Pozadina priče

Što su socijalne inovacije

Socijalne inovacije područje su rastućeg znanstveno-istraživačkog interesa politika posljednjih godina. Njima se nastoji odgovoriti na rastuće socijalne potrebe i probleme na djelotvorniji način te ponuditi dio odgovora na kompleksne društvene probleme, između ostalog one vezane za održivi razvoj.

Socijalne inovacije su socijalne kroz ciljeve i sredstva – nove ideje (proizvodi, usluge i modeli) koje istovremeno podmiruju socijalne potrebe (učinkovitije nego alternative) i stvaraju nove društvene odnose ili suradnjeⁱ. Inovacije su dobre ne samo za društvo već povećavaju i sposobnosti pojedinaca za djelovanje.

Obilježja socijalnih inovacija:

1. *Novost* – nova rješenja socio-ekoloških problema/novi načini podmirivanja potrebe (mogu biti i nova u našem kontekstu, uz uvjet da se uspješno implementiraju). Dakle rješenja su moguće već prepoznata u inozemstvu, ali nisu do sada primijenjena u našem kontekstu.
2. *Učinkovitost* – rješenja koja socijalne inovacije nude su kvalitetnija/bolja od rješenja koja već postoje u našem kontekstu.
3. *Stvaranje novih odnosa* – socijalne inovacije stvaraju nove društvene odnose, bilo da je riječ o participativnosti u radu organizacije, suradnji ili stvaranju novih tipova ili načina suradnje u lokalnoj i široj zajednici.

Različiti dionici od fizičkih osoba do raznovrsnih tipova organizacija uključeni su u rad na socijalnim inovacijama. Socijalne inovacije se odvijaju preko granica javnog, privatnog, civilnog sektora te kućanstava.

Socijalne inovacije i lokalna razina

Socijalne inovacije se uglavnom javljaju na lokalnoj razini kao odgovor na prepoznate lokalne potrebe te su također često kratkog trajanjaⁱⁱ. Socijalne inovacije često dolaze odozdo prema gore, geografski su raspršene i lokalneⁱⁱⁱ, stoga mogu imati značajan utjecaj na lokalnoj razini. Lakše nastaju u lokalnim kontekstima gdje su problemi jasnije vidljivi od strane lokalnih dionika te gdje se mogu iskoristi različiti resursi koje lokalna zajednica ima za razvoj inovativne ideje (od ljudskih, financijskih, socijalnog kapitala u zajednici). Okupljanjem i uključivanjem različitih dionika socijalne inovacije mogu utjecati i na jačanje socijalne kohezije u lokalnim zajednicama. Socijalne inovacije pomiču socijalne, političke i mentalne barijere ukorijenjene u praksi, koje imobiliziraju lokalne dionike^{iv}. Proces od razvijanja do održivosti je kompleksan i u mnogome ovisi o različitim tipovima podrške te ukorijenjenosti u lokalni kontekst. Istraživanja su pokazala da su uspješnije one socijalne inovacije koje imaju podršku lokalnih vlasti^v. Također one potiču aktivno uključivanje dionika i društvenih skupina u lokalnoj zajednici koji su direktno pogođenih problemom koji se pokušava riješiti.

Socijalne inovacije i održivi razvoj

Inicijative održivog razvoja već dugi niz godina primjenjuju načela i prakse socijalnih inovacija, a tek su nedavno počele koristiti ovaj izraz i sudjelovati u mrežama i konceptima socijalnih inovacija^{vi}. Održivi razvoj zahtijeva kolektivno djelovanje dionika u obliku aktivnosti na izgradnji sustava, koji zauzvrat zahtijeva socijalne inovacije. No, što je bitno i za područje održivog razvoja, socijalne inovacije također mogu transformirati vladavinu stvaranjem novih mehanizama koji imaju resurse, nove kolektivne aktere i načine utjecaja na donošenje odluka^{vii}. Socijalne inovacije često u sebi sadrže konflikt između dominantnog načina na koji se “stvari rade” i nove kulture koje socijalne inovacije donose sa sobom, čije

se prevladavanje čini posebno bitnim u područjima održivog razvoja. Tim više kako se Hrvatska ne pokazuje spremnom za provedbu *Ciljeva održivog razvoja*^{viii}.

Socijalne inovacije – stanje u Hrvatskoj

Europska unija kroz svoje politike, programe i mehanizme financiranja već duže vrijeme promovira pristup socijalnih inovacija. No socijalne inovacije su neistražena i slabo poznata tema u Hrvatskoj. Prijašnja istraživanja pokazuju da se one češće događaju u civilnom društvu (nego primjerice u javnom sektoru, gdje često nedostaje poduzetnosti ili prostora za inovativno razmišljanje) ili pri financiranju iz inozemstva, gdje prestanak financiranja donosi probleme sa održivošću inovacija. Civilno je društvo ipak prepoznato kao prostor za raspravu o socijalnim inovacijama te kao nova perspektiva za rješavanje socijalnih rizika na inovativne načine. Ključnim se pokazuje količina i kakvoća socijalnog kapitala, poduzetnost i stručna osposobljenost nositelja inovacijske ideje te podrška drugih dionika^{ix}. Iako se do sada socijalne inovacije pretežito pojavljuju u širem području socijalne politike ili ekonomije/poduzetništva^x, održivi razvoj se javlja kroz različite nove inicijative kao fokus socijalnih inovacija. S druge strane podrška socijalnim inovacijama u Hrvatskoj je manjkava, ne postoji sustavno prepoznavanje (iako se sporadično spominju u određenim strategijama ili dokumentima politika) ili načini kontinuirane podrške^{xi}.

Socijalne inovacije i održivi razvoj – Rezultati i dokazi iz istraživanja u okviru projekta SUSTINEO

U okviru SUSTINEO projekta je provedeno istraživanje koje se temeljilo na kvalitativnom istraživačkom pristupu, budući da se radi od nedovoljno istraženom fenomenu, kroz eksplorativne **višestruke studije slučaja** (N=5). Slučajevi u istraživanju su bile organizacije (različiti tipovi pravnih osoba) koje djeluju u raznolikim područjima održivog razvoja.

Nalazi istraživanja i ključne lekcije:

Socijalne inovacije koje smo odabrali imaju u načelu okolišnu dimenziju održivog razvoja, ali pokazuju kako se razmatra i ona ekonomska i društvena kao komplementarne. Provedeno istraživanje je prikazalo socijalne inovacije koje uglavnom kreću sa lokalne razine, ali imaju šire doseg.

Iako su heterogene po tipu organizacije i području djelovanja, sve studije slučaja imaju inovativne oblike vladavine u kojima se poštuje autonomija uključenih radnika i dionika. Financiranje poprima različite oblike te možemo razlikovati tvrtke koje imaju uglavnom tržišno financiranje te druge tipove organizacija čije je financiranje, ali i sama logika djelovanja organizacija uglavnom hibridna.

Kako su među prvima koje rade na socijalno inovativan način u pojedinim područjima održivog razvoja, nije neobično što dio studija slučaja kao ključne vrijednosti imaju autentičnost i transparentnost. Mnoge od njih pokušavaju zamijeniti vrstu socijalnog kapitala koji imamo u hrvatskom društvu prema razvitku socijalnog kapitala koji približava dionike iz različitih društvenih skupinama po kriteriju stručnosti ili usmjerenosti prema općem dobru. Obilježja inovativnosti možemo naći dobrim dijelom u načinu rada ili poslovnim modelima. Svoju inovativnost same percipiraju prvenstveno u procesnom smislu, kroz poslovne modele ili modele vladavine, a tek potom kroz inovativna obilježja proizvoda.

Analizirani slučajevi pokazuju potencijal za širenje i skaliranje, kao i transformativni potencijal, kroz promjene vladavine, prije svega na lokalnim razinama.

Lokalne studije slučaja su napravljene u okviru projekta SUSTINEO kako bi se dodatno sagledao potencijal socijalnih inovacija za održivi razvoj u hrvatskom kontekstu na lokalnoj razini. Lokalne studije slučaja su provođene u više faza od strane projektnih partnera uključenih u ovu dionicu.

Naglasak 1: Lokalne studije slučaja u projektu SUSTINEO, ključne lekcije za razvoj socijalnih inovacija

Prepoznavanje određene nepodmirene lokalne potrebe, prvi je korak u razvoju socijalnih inovacija. Korisno je pri prepoznavanju potrebe prepoznati i lokalne resurse koji se mogu nadograditi ili osnažiti. Provedeni intervjui sa stručnjacima o primjerima lokalnih studija slučaja pokazali su da su začetnici ideja socijalnih inovacija najprije pristupili istraživanju problematike i pronalaženju mogućih primjera rješenja koja bi bila primjenjiva u njihovoj lokalnoj zajednici. Neki su nadogradili ili modificirali slična rješenja koja već postoje u drugoj lokalnoj zajednici, ali prilagođeno potrebama i kapacitetima vlastite lokalne zajednice. Drugi su osmislili nova inovativna rješenja, na koja još nisu naišli. Svi sudionici istraživanja lokalnih studija slučaja povezali su inovativno rješenje sa ključnim strateškim dokumentima, posebice s ciljevima održivog razvoja, što doprinosi relevantnosti navedenih rješenja. Vrijednost lokalne socijalne inovacije najprije prepoznaju lokalni dionici, građani, ciljne skupine. Suradnja ključnih dionika, posebice neprofitnog i profitnog sektora, kao i sudjelovanje predstavnika vlasti, donositelja političkih odluka te medija doprinijela je u povećanju dosega rezultata socijalne inovacije. Partnerska suradnja i umrežavanje s ključnim lokalnim dionicima ključna je komponenta koja je doprinijela razvoju socijalnih inovacija na lokalnom području, ali i održivosti. Sve lokalne inovacije uključuju koncept održivosti, pri čemu su neke navele izazov financijske održivosti uslijed nedostatne podrške lokalnih vlasti. Prepoznatljivost inovativnog pristupa socijalnih inovacija manifestirala se kroz stvaranja *brenda* pojedinih lokalnih zajednica, dobivanja financijskih sredstava na natječajima te omogućavanje zapošljavanja kroz iste, kružnu ekonomiju i održivo gospodarstvo.

Inicijative i organizacije su pokazale inovativnost na različite načine, nudeći nove tipove aktivnosti ili usluga, stvarajući nove načine rada u lokalnim zajednicama ili povezivanjem dionika bitnih i bliskih održivom razvoju. Socijalna komponenta koja se tiče izgradnje socijalnog kapitala, novih odnosa ili izgradnje zajednice je bitno obilježje lokalnih studija slučaja i govori o kapacitetu za pozitivne društvene promjene. Rezultati provedenog istraživanja pokazuju kako lokalne studije slučaja svoja djelovanja povezuju sa više ciljeva održivog razvoja. (detaljnije po organizaciji u dodatku 1).

Naglasak 2: Lokalni primjer „Zemlja bez granica“, udruga Breza

Zemlja bez granica je festival čije aktivnosti doprinose odgoju za kulturu djece i mladih. Ona je različita od drugih festivala koji se bave sličnom populacijom. U Zemlji bez granica u fokusu je dijete i njegov prostor izražavanja. Afirmativni pristup u radu s djecom, mladima i njihovim roditeljima čini Udrugu Breza i njezin način rada socijalno inovativnim. Zemlja bez granica služi kao platforma i poligon za razvoj različitih inovativnih modela neformalnog učenja i interaktivnog sudjelovanja uz pomoć svih uključenih organizacija i pojedinaca. Festival ne spada ni u jednu isključivu kategoriju, poput umjetnosti, obrazovanja, turizma, kulture ili područja organizacije događaja. Povezano s time, organizacija festivala znači i velike financijske izazove, budući da se teško može uvrstiti u samo jednu proračunsku stavku grada, županije ili nekog trećeg donatora. Drugi izazov predstavlja izostanak kontinuirane suradnje s lokalnom samoupravom. Također, izazov je i nerazvijenost lokalnog *policy* okvira, konkretno lokalne strategije za djecu i mlade. Kvalitetno oblikovanje i ulaganje u nove generacije mladih, koji će potom ulagati u sljedeće generacije, predstavlja uspješno zatvaranje ciklusa održivosti zajednica. Temeljna područja ulaganja, a koja su često preduvjetom za kontinuiranu prisutnost ljudi, zasnivanje obitelji i ostanak u zajednici predstavljaju: zaposlenje, druženje i provođenje slobodnog vremena (dostupni sadržaji); dok su najistaknutija područja preko kojih se osigurava razvoj zajednice aktivna društvena i politička participacija njezinih članova.

S obzirom na rečeno, predložene mjere za razvoj lokalnih politika, a temeljem analize ove socijalne inovacije uključuju:

- razvoj infrastrukturne podrške (npr. besplatno ustupanje gradske logistike za organizaciju festivala, poput besplatnog korištenja javnih prostora itd., bolja povezanost JLS s drugim lokalnim dionicima)
- jačanje javno-civilnog partnerstva (razvoj sudioničkog upravljanja javnim resursima, uvrštavanje afirmiranih socijalnih inovacija u lokalne programe itd.)
- unaprjeđenje lokalnih politika za djecu i mlade (procjena i analiza potreba, uključivanje relevantnih dionika, podrška aktivnostima građanskog odgoja i obrazovanja, održivog razvoja, građanske participacije te razvoj gradskih volonterskih programa, npr. društveno korisnog učenja)

Ključne prepreke razvoju i jačanju socijalnih inovacija u Hrvatskoj predstavljaju nedovoljna upoznatost stručne, političke i šire javnosti s konceptom i potencijalima socijalnih inovacija. Javni sektor pokazuje se neprijemčivim za socijalno inoviranje. S druge strane, civilno društvo poticajan je okvir za razvoj socijalnih inovacija i socijalno eksperimentiranje, s prepoznatim pozitivnim učincima socijalnih inovacija na lokalnim razinama. Suradnja lokalnih dionika, prije svega **podrška lokalnih vlasti** inovativnih programa organizacija civilnog društva, nužan je preduvjet za uspjeh i održivost socijalnih inovacija.

Prijedlog mogućeg djelovanja / javnih politika

Područje održivog razvoja pokazuje se kao „plodno tlo“ za socijalno-inovativna rješenja. Iskustvo SUSTINEO projekta pokazuje kako je to prostor razvoja hibridnih organizacijskih rješenja, povezivanja tržišne i neprofitne logike djelovanja, povezivanja okolišnih, ekonomskih i socijalnih ciljeva s potencijalom širenja, skaliranja i utjecaja na promjene u čitavim industrijama/djelatnostima.

Kako bi potaknuli socijalno inoviranje i pozitivne društvene promjene, nužno je osigurati podršku na nacionalnoj i lokalnim razinama. U tom smislu potrebno je unaprijediti institucionalni, financijski i *policy* okvir za socijalne inovacije. Na nacionalnoj razini, zagovara se **uspostava institucionalnog okvira** za kontinuiranu podršku razvoju SI, poput centra kompetencija za socijalne inovacije pri vladi/ministarstvima, koji bi pružio znanja, savjete, podršku u analizi, financiranju te mjerenju učinaka SI. Uz to, zagovara se razvoj posebnih **shema financiranja** razvoja socijalnih inovacija.

Na lokalnim razinama također se zagovara izgradnja i jačanje **institucionalnog okvira** (primjerice kroz urede JLS-a, ili OCD-a) za podršku razvoju socijalnih inovacija na lokalnim razinama, kao i shema **financijske potpore** JL(R)S-a. Potrebna je snažnija horizontalna suradnja ureda JLS-a za različite djelatnosti, relevantne za razvoj socijalnih inovacija te općenito, snažnije umrežavanje i suradnja lokalnih dionika, povezivanje poslovnog, neprofitnog sektora, javne uprave te akademske zajednice, u zajedničkom djelovanju na razvoju inovativnih rješenja u području održivog razvoja. S obzirom na prepoznate primjere SI na lokalnim razinama, zagovara se jačanje i usvajanje načela dobre prakse.

Preporuke

Uzevši u obzir trenutno stanje socijalnih inovacija u Hrvatskoj te rezultate istraživanja provedenih u projektu SUSTINEO možemo dati nekoliko smjernica i preporuka za politike vezane za socijalne inovacije u području održivog razvoja, prije svega na lokalnim razinama.

Preporuka	Kratko objašnjenje
<p>Otvaranje prostora eksperimentiranju s rješenjima koja imaju potencijal za poboljšanje života građana</p>	<p><i>Inovativna rješenja su nova u danom kontekstu, što znači da nema iskustva s njihovom provedbom te postoji značajan rizik u njihovoj provedbi. Otvaranju prostora eksperimentiranju s rješenjima koja imaju potencijal za poboljšanje života građana znači lokalno i nacionalno podupiranje socijalnih inovacija. Otvaranje prostora eksperimentiranju uključuje promjenu kulture javne uprave i otvorenost prema socijalnom eksperimentiranju. No uključuje administrativnu i financijsku podršku pilotiranju novih rješenja za društveni i ekonomski razvoj. Jedna od mogućnosti je otvaranje posebnih natječaja za isprobavanje manjih socijalnih inovacija ili suradnja s već postojećim programima poput (socijalnih) inkubatora.</i></p> <p><i>Na nacionalnoj razini socijalne inovacije su uključene kao područje u Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2021. – 2027. koji će se financirati kroz Europski socijalni fond + . Kako su područja socijalnih inovacija ograničena u samom programu, preporuka je razvijanje shema potpora za pilotiranje inovacija malog opsega na lokalnim razinama.</i></p>
<p>Financiranje socijalnih inovacija na lokalnoj razini</p>	<p><i>Preporuka lokalnim vlastima da u svoje godišnje financijske planove kontinuirano uključuju financijsku potporu socijalnim inovacijama koje djeluju u različitim područjima održivog i društvenog razvoja te u različitim fazama razvoja inicijativa. Za to se preporučuju zasebni godišnji natječaji za socijalne inovacije otvoreni za dionike iz različitih sektora.</i></p>
<p>Jačanje podrške lokalnih vlasti socijalnim inovacijama</p>	<p><i>Podrška lokalnih dionika, prvenstveno vlasti je ključna. Preporuka je uključiti u svoje strateške dokumente i godišnje planove socijalne inovacije kao aspekt koji će podržavati u rješavanju lokalnih problema. To bi uključivalo i mogućnosti infrastrukturne podrške, primjerice besplatnog ili povoljnog korištenja javnih prostora za inovativne svrhe ili otvorenost za partnerstva u prijavi projekta.</i></p>
<p>Stvaranje centralne točke u lokalnoj zajednici za socijalne inovacije</p>	<p><i>Na lokalnim razinama stvoriti institucionalizirani prostor za socijalne inovacije, bilo da je to dio ureda gradskih vlasti, organizacija civilnog društva koja će biti podržane kao „centralna točka“ ili partnerske inicijative s drugim sektorima (poput sveučilišta) koja će zaživjeti u fizičkom prostoru. Centralna točka omogućuje informacije i podršku nastanku i razvoju inovativnih inicijativa.</i></p>
<p>Jačanje kompetencija za socijalne inovacije</p>	<p><i>Inovirati nije lako. Jedna od preporuka se tiče i razvoja znanja i kompetencija u području. Za vlasti na lokalnoj razini bi to značilo da se upoznaju s pojmom i mogućnostima socijalnih inovacija kroz forme suradnje ili učenja iz primjera dobre prakse. Za organizacije civilnog društva da ojačaju (kroz neformalno i formalno obrazovanje) svoja znanja o procesu razvoja i implementacije socijalnih inovacija. Osim toga, kako su i sveučilišta često dionici u socijalnim inovacijama, otvara se daljnja mogućnost suradnje s njima kao i razvoja obrazovnih programa o ovim temama.</i></p>

Osnivanje centra kompetencija za socijalne inovacije	<i>Preporuka je razviti centar kompetencija za socijalne inovacije na nacionalnoj razini (u nekom od relevantnih ministarstava ili kao izdvojeno više dioničko tijelo) po uzoru na one na razini EU^{xii}. Takav centar bi pružio znanja, savjete, podršku u analizi potreba i prilika, financiranju te mjerenju učinaka.</i>
Mjerenje učinaka socijalnih inovacija	<i>Preporuka socijalno inovativnim inicijativama je da jasno pokažu što su napravili i od kakve je to koristi za društvo! Jačanje perspektive mjerenja učinaka/utjecaja je sljedeća preporuka. Organizacije civilnog društva i drugi koji razvijaju i implementiraju socijalne inovacije bi trebale usvojiti neke od alata za mjerenje učinaka te ih početi koristiti kako bi jasnije demonstrirali javnosti i lokalnim vlastima što rade i kakve promjene donose.</i>

Dodatak 1. Ključne karakteristike lokalnih studija slučaja projekta SUSTINEO

Studija slučaja/Karakteristike	Inovativnost	Socijalna komponenta	Utjecaj na održivi razvoj	Cilj održivog razvoja
Maritimo Recycling , udruga	Primjer implementacije kružnog gospodarstva na dubrovačkom području	Umrežavanje u lokalnoj zajednici, volonterski angažman, zapošljavanje	Razvoj kružne ekonomije, smanjenje plastičnog otpada	
Marunuša , Tvrtka (j.d.o.o)	Socijalno poduzetništvo	Osnaživanje, lokalne zajednice, Reinvestiranje dobiti	Održivi turizam, ravnoteža ekonomskih, socijalnih i ekoloških ciljeva	
Riperaj , Jedinica lokalne samouprave (projekt)	Poduzetništvo javne uprave, prilagodba koncepta Repair cafea, načini povezivanje JLS sa građanima	Otvorenost i veze u lokanoj zajednici,	Manje trošenje resursa, smanjenje otpada, ekonomija dijeljenja	
Vestigium , Udruga	Samoorganizacija građana, mobiliziranje građana	Razvoj zajednice, novi odnosi u zajednici, volonterski rad	Edukacije, aktivnosti usmjerene zaštiti okoliša i održivom razvoju	
Zemlja bez granica , Festival/Udruga	Način rada, organizacija festivala	Razvoj mreže dionika, okupljanje i razvoj zajednice, rad s mladima	Neformalna edukacija, rad s mladima	

O PROJEKTU

Svrha projekta je doprinijeti jačanju kapaciteta za zajedničko djelovanje i umrežavanje ciljnih skupina, stvoriti zagovaračku mrežu koja će sustavno djelovati u zagovaranju i provedbi OR-a, istražiti područja bitna za sustavnu provedbu OR-a u RH te dati smjernice za kvalitetnije oblikovanje javnih politika vezanih uz OR. Više o projektu na odraz.hr.

Financiranje: Europski socijalni fond – Tematske mreže za društveno-ekonomski razvoj te promicanje socijalnog dijaloga u kontekstu unapređivanja uvjeta rada.

Ukupna vrijednost projekta: 3.473.996,69 kn

Trajanje: 28. listopada 2020. – 27. listopada 2023.

EU financiranje: Europski socijalni fond 2014.-2020.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj teksta isključiva je odgovornost ODRAZ-a.

LITERATURA

1. Baturina, D. (2019). The struggles of shaping social innovation environment in Croatia. *Annales-Anali za Istrske in Mediteranske Studije-Series Historia et Sociologia*, 29(2), 323–334.
2. Bežovan, G., Matančević, J., Baturina, D. (2016). Socijalne inovacije kao doprinos jačanju socijalne kohezije i ublažavanju socijalne krize u europskim urbanim socijalnim programima. *Revija za socijalnu politiku*, 23(1), 61-80.
3. Bureau of European Policy Advisers (BEPA). (2010). Empowering people, driving change. Social innovation in European Union. Available at ec.europa.eu/DocsRoom/documents/13402/attachments/1/translations/en/renditions/native.
4. Brandsen, T. (2014). WILCO Final Report. Available at http://www.wilcoproject.eu/wordpress/wp-content/uploads/WILCO-final-report_final.pdf.
5. Caulier-Grice, J. Davies, A. Patrick, R. i Norman, W. (2012). Defining Social Innovation. A deliverable of the project: The theoretical, empirical and policy foundations for building social innovation in Europe (TEPSIE), European Commission – 7th Framework Programme. Brussels: European Commission, DG Research.
6. Cimeša, M. i Pavlović, A. (2020). Razvoj hrvatskog transformacijskog sustava kao preduvjet provedbe ciljeva održivog razvoja. *Socijalna ekologija*, 29(2): 179-205
7. Competence Centres for Social Innovation <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/competence-centres-social-innovation> (pristupljeno 20.01.2022)
8. Jelinčić, D. A., Farkaš, A., Tišma, S. (2016). Social innovations: Sign of the times. *Annales-Anali Za Istrske in Mediteranske Studije-Series Historia et Sociologia*, 26(2), 271-284.; Bežovan, G.,
9. Millard, J. (2017). HOW SOCIAL INNOVATION UNDERPINS SUSTAINABLE DEVELOPMENT. In: Howaldt, J., Kaletka, C., Schröder, A., i Zimgiebl, M. (eds.). *Atlas of social innovation: New practices for a better future*; Dortmund: Technische Universität Dortmund.
10. Miquel, M. P., Cabeza, M. G., Eizaguirre Anglada, S. (2013). Theorizing Multi-level Governance in Social Innovation Dynamics. In: Moulaert, F., MacCallum, D., Mehmood, A., Hamdouch, A. (eds.), *The International Handbook on Social Innovation: Collective Action, Social Learning and Transdisciplinary Research* (pp. 155). Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA: Edward Elgar.

ⁱ Bureau of European Policy Advisers (BEPA). (2010). Empowering people, driving change. Social innovation in European Union. Available at ec.europa.eu/DocsRoom/documents/13402/attachments/1/translations/en/renditions/native.

ⁱⁱ Brandsen, T. (2014). WILCO Final Report. Available at http://www.wilcoproject.eu/wordpress/wp-content/uploads/WILCO-final-report_final.pdf.

ⁱⁱⁱ Caulier-Grice, J. Davies, A. Patrick, R. i Norman, W. (2012). Defining Social Innovation. A deliverable of the project: The theoretical, empirical and policy foundations for building social innovation in Europe (TEPSIE), European Commission – 7th Framework Programme. Brussels: European Commission, DG Research.

^{iv} Bežovan, G., Matančević, J., Baturina, D. (2016). Socijalne inovacije kao doprinos jačanju socijalne kohezije i ublažavanju socijalne krize u europskim urbanim socijalnim programima. *Revija za socijalnu politiku*, 23(1), 61-80.

^v Brandsen, T. (2014). WILCO Final Report. Available at http://www.wilcoproject.eu/wordpress/wp-content/uploads/WILCO-final-report_final.pdf.

^{vi} Millard, J. (2017). HOW SOCIAL INNOVATION UNDERPINS SUSTAINABLE DEVELOPMENT. In: Howaldt, J., Kaletka, C., Schröder, A., i Zimgiebl, M. (eds.). *Atlas of social innovation: New practices for a better future*; Dortmund: Technische Universität Dortmund.

^{vii} Miquel, M. P., Cabeza, M. G., Eizaguirre Anglada, S. (2013). Theorizing Multi-level Governance in Social Innovation Dynamics. In: Moulaert, F., MacCallum, D., Mehmood, A., Hamdouch, A. (eds.), *The International Handbook on Social Innovation: Collective Action, Social Learning and Transdisciplinary Research* (pp. 155). Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA: Edward Elgar.

^{viii} Cimeša, M. i Pavlović, A. (2020). Razvoj hrvatskog transformacijskog sustava kao preduvjet provedbe ciljeva održivog razvoja. *Socijalna ekologija*, 29(2): 179-205

^{ix} Bežovan, G., Matančević, J., Baturina, D. (2016). Socijalne inovacije kao doprinos jačanju socijalne kohezije i ublažavanju socijalne krize u europskim urbanim socijalnim programima. *Revija za socijalnu politiku*, 23(1), 61-80.

^x Jelinčić, D. A., Farkaš, A., Tišma, S. (2016). Social innovations: Sign of the times. *Annales-Anali Za Istrske in Mediteranske Studije-Series Historia et Sociologia*, 26(2), 271-284.; Bežovan, G., Matančević, J., Baturina, D. (2016). Socijalne inovacije kao doprinos jačanju socijalne kohezije i ublažavanju socijalne krize u europskim urbanim socijalnim programima. *Revija za socijalnu politiku*, 23(1), 61-80.

^{xi} Baturina, D. (2019). The struggles of shaping social innovation environment in Croatia. *Annales-Anali za Istrske in Mediteranske Studije-Series Historia et Sociologia*, 29(2), 323–334.

^{xii} <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/competence-centres-social-innovation>